GEMEENTE WAALRE

Aan mevr. Mr. I.R. Adema
Commissaris van de Koning in de provincie Noord-Brabant
Afdeling Kabinet, provincie Noord-Brabant
Brabantlaan 1
5216 TV 'S-HERTOGENBOSCH

Uw brief van	Uw kenmerk	Afdeling/Ambtenaar
Onderwerp	**Ons kenmerk**	**Datum**
Bestuurscrisis gemeente Waalre		08-10-2020

Geachte commissaris,

Intro

Het is nog maar korte tijd geleden dat uw ambtsvoorganger, de heer W.B.H.J. van de Donk, mij verzocht om als waarnemend burgemeester de heer Brenninkmeijer tijdelijk te vervangen en een onderzoek te doen naar mogelijkheden om de bestuurlijke situatie in de gemeente Waalre in wat rustiger vaarwater te brengen. Ik heb het als een eer ervaren voor deze opdracht benaderd te worden en ben uw ambtsvoorganger daar zeer erkentelijk voor.

Aanleiding

Er waren meerdere aanleidingen om het onderzoek te starten. Op 10 juli 2020 hebben de vier wethouders van de gemeente Waalre het vertrouwen opgezegd in het handelen van burgemeester Brenninkmeijer. Over de aansturing van de organisatie en belangrijke vraagstukken bestond verschil van inzicht.
Op 29 juli 2020 heeft een van de wethouders in de vertrouwenscommissie 'herbenoeming burgemeester' namens alle wethouders een verklaring afgelegd. De keuze om de vertrouwenscommissie te informeren (waarborg geheimhouding en vertegenwoordiging van alle fracties) kwam voort uit de overweging om tijd en ruimte voor zelfreflectie te creëren en het zelf kunnen trekken van conclusies.

Achteraf gezien hadden de wethouders een duidelijke scheiding dienen aan te brengen tussen informatie bestemd voor de vertrouwenscommissie

(i.c. advisering inzake herbenoeming burgemeester) en informatie voor de gemeenteraad (over de bestuurscrisis).

Tijdens een rechtszaak op 11 augustus jl. dient een kort geding bij de rechtbank, aangespannen door een op non-actief gestelde medewerker. Zij meldt daar dat de vier wethouders het vertrouwen in het handelen van de burgemeester hebben opgezegd. Tevens maakt ze melding van een 'complot' van de (waarnemend) gemeentesecretaris en een van de wethouders om de burgemeester aan de kant te zetten. Ze is door de rechtbank van tevoren gewezen op de aanwezigheid van een journalist van het Eindhovens Dagblad, waardoor ze weet dat vertrouwelijke informatie in de openbaarheid komt. En aldus geschiedde.
Diezelfde avond ontvangen de raadsleden een vertrouwelijke door wethouder en locoburgemeester Arno Uijlenhoet en wnd. gemeentesecretaris ondertekende brief van het college (burgemeester Jan Brenninkmeijer was met vakantie), waarin de vertrouwensbreuk tussen de vier wethouders en de burgemeester wordt bevestigd. Dit leidt tot grote onrust in de Waalse politiek. Ook onder de inwoners en organisaties van Waalre ontstaat beroering door de berichtgeving in de media.

Opdracht

Oud-commissaris van de Koning, de heer Van de Donk, heeft grote zorgen over de bestuurlijke ontwikkelingen in de gemeente Waalre. Eind augustus vraagt de heer Van de Donk uit zorg voor de bestuurbaarheid van Waalre aan mij als waarnemend burgemeester alles in het werk te stellen om de bestuurlijke processen in gang te houden, in kaart te brengen welke factoren een rol hebben gespeeld bij de bestuurlijke crisis, toezicht te houden op een ordentelijk verloop van het proces met betrekking tot de herbenoeming, en aanbevelingen te doen.
Op woensdag 26 augustus jl. ben ik geïnstalleerd tot waarnemend burgemeester van Waalre. Gelijktijdig is de heer J.W. (Jan) Brenninkmeijer teruggetreden als burgemeester van Waalre en was hij materieel niet meer in functie.

Context

Mijn in korte tijd opgedane indruk is dat de gemeente Waalre een prachtige gemeente is. Ik ben er door iedereen (wethouders, raadsleden, personeel en inwoners) allervriendelijkst ontvangen. De inwoners tonen zich ingenomen met de grote gemeenschapszin, de woonomgeving en de grote verbeteringen die binnenkort een aanvang nemen (omleiding N69). Wel signaleer ik groot ongenoegen over de wijze waarop de gemeente naar buiten treedt. Met name

Koningin Julianalaan 19, Postbus 10.000, 5580 GA Waalre
T: 040 – 22 82 500, E: gemeente@waalre.nl, W: www.waalre.nl, t: @Waalregemeente

de wijze waarop de gemeenteraad discussieert en daarmee de krant weet te halen is menigeen een doorn in het oog.

Werkwijze

Voor mijn onderzoek naar de omstandigheden waarbinnen de huidige bestuurscrisis heeft kunnen ontstaan, ben ik de dag na mijn installatie begonnen met het voeren van gesprekken met personen en groepen die op de een of andere manier zijn betrokken bij, respectievelijk weet hebben van, de omstandigheden en gebeurtenissen die hebben geleid tot de huidige bestuurscrisis in Waalre. Een groot aantal gesprekken heb ik gevoerd. Van deze strikt vertrouwelijke gesprekken heb ik alleen voor mijzelf persoonlijke aantekeningen gemaakt als geheugensteun en ten behoeve van mijn persoonlijke oordeelsvorming.
Eveneens zijn aan mij documenten ter raadpleging toevertrouwd, waarbij het niet alleen relevante openbare stukken/streaming van raadsvergaderingen betreft, maar ook mogelijk voor het onderzoek relevante geheime en/of vertrouwelijke stukken.

Mijn observaties en waarnemingen

Na het voeren van de ruim veertig gesprekken, het bestuderen van alle beschikbaar gestelde documenten en livestreamdata werd mij duidelijk dat er géén eenvoudige en enkelvoudige aanleiding is voor de ontstane situatie. De verhoudingen in de gemeente zijn al langere tijd verstoord. Er was sprake van een burgemeester die niet goed overweg kon met zijn gemeentesecretaris, wat een doorwerking had naar het ambtelijk apparaat. Ook boterde het niet altijd even goed tussen de burgemeester en de wethouders zonder dat daar een simpele reden aan ten grondslag lag. De rol van de gemeenteraad moet zeker ook genoemd worden. Ik trof een grote tegenstelling aan tussen oppositie en coalitie in een verhouding 8-9 qua zetels. Daar kwam bij dat zowel in, maar ook buiten de Raad de betamelijkheid van omgangsvormen te vaak geweld werd aangedaan. In een dergelijk krachtenveld is het voor bestuurders (burgemeester, wethouders afzonderlijk, maar ook het College van B&W als geheel) en ambtenaren ongelooflijk moeilijk handelen.
In de loop der tijd zijn er sessies gehouden waarbij de verwachtingen die alle betrokkenen ten opzichte van elkaar hadden, uitvoerig besproken teneinde te kijken of men elkaar kon vinden. Deze sessies van de Raad, van het College, en soms ook van College en Raad gezamenlijk hebben in diverse opzichten onvoldoende opvolging gekregen: al snel ging men weer op de oude voet verder.

Koningin Julianalaan 19, Postbus 10.000, 5580 GA Waalre
T: 040 – 22 82 500, E: gemeente@waalre.nl, W: www.waalre.nl, t: @Waalregemeente

Met het naar buiten komen begin augustus van het bericht dat de wethouders het vertrouwen in het handelen van de burgemeester hadden opgezegd, werd alles ineens voor iedereen zichtbaar en kwam het hele proces inclusief de werkzaamheden van de herbenoemingscommissie onder enorme interne en externe druk te staan.
Mede op basis van de door mij opgedane bevindingen en de uitkomsten van de diverse gesprekken heeft er een terugkoppeling plaatsgevonden naar uw voorganger Van de Donk. Intussen is burgemeester Brenninkmeijer zelf tot de conclusie gekomen dat het goed zou zijn, zijn herbenoemingsprocedure niet af te willen ronden en in het belang van de toekomst van Waalre per 12 januari 2021 terug te treden als burgemeester. Ik heb daar heel veel respect en waardering voor, en ik verwijs naar de verklaring van de heer Brenninkmeijer.
In navolging van de burgemeester hebben ook de wethouders van de gemeente Waalre kenbaar gemaakt hun zetel ter beschikking te stellen in het belang van de toekomst van de gemeente. Ook hun besluit is moedig en het verdient ook veel respect.

Toekomst

Voor de bestuurbaarheid van de gemeente acht ik het van belang om in de komende periode extra aandacht te schenken aan de volgende onderwerpen:

- Bij de bevolking van Waalre is nog veel boosheid en teleurstelling over het komende vertrek van hun geliefde burgemeester. Ik voel het als mijn plicht – naast mijn inzet gericht op het werken aan imagoverbetering van het bestuur van Waalre - deze gevoelens een plek te geven door samen met bevolking en organisaties een eervol afscheid van burgemeester Jan Brenninkmeijer voor te bereiden. Dat geldt ook voor de wethouders.
- Nu de wethouders zijn afgetreden zal de gemeenteraad stappen gaan zetten richting vorming van een nieuw college. Ik zal de gemeenteraad daarin procedureel bijstaan en desgewenst ondersteunen met raad en advies. Het eerste gesprek met het presidium hierover heeft inmiddels plaatsgevonden en afspraken zijn gemaakt.
- Ruim anderhalf jaar geleden tijdens een heisessie van de gemeenteraad kwam een procesbegeleider tot de volgende waarneming: "Als krenken, gekrenkt voelen en gekrenkt zijn in het politieke bedrijf zijn geslopen en in een bestuurscultuur zijn geworteld, vermindert de gezamenlijke reflectie én zelfreflectie". Deze uitspraak is gedateerd, maar ik durf te zeggen dat deze ook nu nog geldt op basis van wat ik gezien, gelezen, gehoord en zelf persoonlijk al heb ondervonden. Daarom wil ik samen met de gemeenteraad werken aan

Koningin Julianalaan 19, Postbus 10.000, 5580 GA Waalre
T: 040 – 22 82 500, E: gemeente@waalre.nl, W: www.waalre.nl, t: @Waalregemeente

meer dialoog met respect voor elkaars standpunten, op hoofdlijnen sturen en een beter debatklimaat.

- Mij is opgevallen dat in Waalre raadsleden gemakkelijk van politieke kleur verschieten. Ook is doorstroming in de raad beperkt. Ernaar gevraagd is mij geantwoord dat achterbannen van veel (lokale) politieke partijen relatief klein zijn, waardoor rekrutering van nieuwe en jongere raadsleden wordt bemoeilijkt. Dit lijkt mij een aandachtpunt voor de partijen die het aangaat.
- Voor een gemeente van 17.000 inwoners heeft Waalre een tamelijk kleine ambtelijke organisatie van circa 100 fte's. Veel taken zijn in regionaal verband uitbesteed. Mij valt op dat ondanks het geringe aantal medewerkers, veel professionaliteit en hoge kwaliteit wordt geleverd. De omvang van de organisatie maakt dat iedereen elkaar kent. Het is als een hechte familie met ook de kwetsbaarheden die horen bij de kleine schaal. Zo heb ik vastgesteld dat inrichting, samenstelling en werkwijze de afgelopen jaren in diverse gremia punten van discussie en kritiek zijn geweest. Mijn voornemen is om de zorgen van en over de ambtelijke organisatie zeer serieus te nemen door extra aandacht te hebben voor kwaliteit, aansturing, alsmede acceptatie en verbeterde communicatie met het gemeentebestuur.
- Sinds 1 april jl. wordt de functie van gemeentesecretaris intern ingevuld door een manager die verantwoordelijkheid nam na het vertrek van de gemeentesecretaris. Zij heeft dit op goede wijze gedaan. Het lijkt mij wenselijk, nu sprake is van een waarnemend burgemeester, deze functie in afwachting van de benoeming van een nieuwe burgemeester vooralsnog niet definitief in te vullen. Daarom heb ik het voornemen om in overleg met het college van B&W een interim secretaris van buiten de eigen organisatie aan te trekken die over grote bestuurlijke ervaring beschikt.
- Tenslotte zal ik alles in het werk stellen om de bestuurlijke processen goed te laten verlopen en te zorgen dat de nieuwbenoemde burgemeester te zijner tijd een constructief en goed gemeentebestuur aantreft.

Tot slot

Commissaris, in deze brief heb ik gereflecteerd op de recente bestuurscrisis in Waalre. Daarbij ben ik uit respect en waardering voor de vertrekkende burgemeester en wethouders niet uitgebreid ingegaan op de factoren en incidenten die een rol hebben gespeeld bij de recente bestuurscrisis.

Koningin Julianalaan 19, Postbus 10.000, 5580 GA Waalre
T: 040 – 22 82 500, E: gemeente@waalre.nl, W: www.waalre.nl, t: @Waalregemeente

We moeten in Waalre vooral vooruitkijken en met elkaar de uitdaging aangaan om het in de toekomst beter te doen. Op deze inspanningsverplichting mag u mij als waarnemend burgemeester en het gemeentebestuur van Waalre aanspreken.

Hoogachtend,

Dr. A.J.W. (Jan) Boelhouwer
Waarnemend burgemeester van Waalre

Koningin Julianalaan 19, Postbus 10.000, 5580 GA Waalre
T: 040 – 22 82 500, E: gemeente@waalre.nl, W: www.waalre.nl, t: @Waalregemeente